

lolni, mosolyogni nem tud, az halott nép". S így folytatta: Ha ez a hegedű valamelyik asszonyt a rácson keresztül meg tudta erőszakolni, akkor ítéljék el őt, mint nőcsábászt. Persze erre a bíró elmosolyodott, és mint alaptalan vádat, az ügyet ejtette, és a Nótás Kapitányt felmentette a gyanúsítás vádja alól. Erre a sértődött, felszarvazottnak hitt férjek ott helyben, békülékeny hangon meghívták a „leányáalom” kapitányt hegedűstől, asszonyaikkal együtt a híres örmény „Korona” vendéglőbe, amely az örmények törzsvigadója volt. S ott kivilágos kivirradott reggelig mulattak, miután már asszonyaikat békességben hazaküldék.

Szomorú, de való, hogy ma már „nagyítóval” is nehezen találni, látni egy-egy örmény szépasszonyt a város utcáin. Úgy elfogytak a dúsgazdag, féltékeny férjeikkel együtt, hogy csak a legendás hírük maradt a Nótás Kapitánnyal együtt. Olykor-olykor azonban a titokzatos esti szellő szárnyra kapja a legendás hírű, dalosajkú Nótás Kapitány szívmengető muzsikáló dallamát, és titkon végigsimogatja véle az egykori szépasszonyok ablakait.

Kolozsi Gergely István

* * *

Zakariás János (1895-1967)

A magyar híradástechnika egyik kiemelkedő egyénisége

A 20. század elején Amerikában sorra alakultak a kereskedelmi rádióállomások, és ennek hatására 1923-ban Magyarországon is megkezdődtek a kísérleti rádióadások. A Magyar Posta külön szervezetet alakított: a Posta Kísérleti Állomást a számára értékes újdonságok bevezetésére.

A Kísérleti Állomáson dolgozó mérnökök feladata lett az ország távbeszélő- és rádióhálózatának, a Magyar Rádió stúdióinak, az automata telefonközpontok rendszerének stb. megtervezése, megrendelése, kísérleti darabjainak legyártása. Olyan egyedi és világszínvonalon álló készülékeket is gyártottak, mint például a Magyar Rádió szünetjeladója, és postatisztként dolgozott közöttük a későbbi Nobel-díjas *Békésy György*. Ennek a mérnökgárdának volt egyik kiemelkedő alakja *Zakariás János* gépészmérnök, aki *Magyari Endrével*, *Tomcsányi Istvánnal* és másokkal együtt létrehozta a magyar rádióhálózatot.

Brassóban született 1895. nov. 30-án, Zakariás János és Tutsek Irma gyermekeként. Szülővárosában érettségizett 1913-ban és utána beiratkozott a Budapesti Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karára. Az első világháború kitörésekor bevonult katonának. Először Galíciába, az orosz és lengyel frontokon harcolt. 1917-ben az olasz frontra küldik, ahol zászlósként szolgált. 1918-ban a Piave-től betegen kórházba szállítják és gyógyulása után leszerelik, így többé nem került vissza a frontra. Kitüntetései: Károly csapatkereszt és sebesülési érem. A budapesti egyetemen 1923-ban szerzi meg oklevelét és utána rövid ideig a Ganz-Danubius alkalmazottja volt. 1924-től a Magyar Posta Kísérleti Állomásnál helyezkedett el, ahol az 1923-as évektől kezdve komoly akusztikai tanulmányokat végeztek a rendszeres műsorszórás bevezetéséért az újonnan felszerelt nagyobb rádióadók (2 KW) segítségével. A Kísérleti Állomásnál olyan híres munkatársai voltak mint dr. Magyari Endre (aki a magánéletében is közeli barátja volt), Molnár János, Tomcsányi István és Béla, valamint a későbbi Nobel díjas dr. Békésy György. 1929-től már a Mérnöki Kamara tagja és 1937-től mint a Kísérleti Állomás főmérnöke tanulmányutat tett Londonban, a Marconi cég meghívottjaként. Az 1940-es évtől kezdődőleg mint m.kir. postaműszaki tanácsos dolgozik a Posta Kísérleti Állomásnál. A Magyar Kinotechnikai Társaság választmányi tagja volt.

Részt vett a magyar rádió műszaki felépítésében, az első csepeli adóberendezés, majd a 20 kW-os Lakihegyi adó építésében. Építette a pécsi és a kolozsvári adóállomásokat. A rádió-technika kérdéseiről 12 éven át hetenként tartott előadásokat a budapesti stúdióban „Rádióamatőrposta” címen. A rádiókészülék népszerűsítése, a rádióvetel zavartalanságának biztosítása céljából országos kiterjedésű méréseket végzett.

Az északerdélyi részek visszacsatolása után 1940 őszétől pedig nagyszabású tevékenységet fejtett ki az erdélyi rádióleadók felszerelésénél (elsősorban a kolozsvári és csíkszeredai térségbe) és a rendszeres magyar műsorszórások beindításánál is. Az ő irányítása alatt indult be 1941-ben a kolozsvári Feleki-tetőn felállított rádióadó is, ahová az adókat Kassáról hozatta Zakariás János. Ebből az alkalomból írta Reményik Sándor a „Rádióoszlop a Házsongárdi tetőn” c. versét. A Székelyföld rádiós ellátására tervezett 15 KW-os rádióadó munkálatai megkezdődtek 1942-ben, de a szép tervek befejezésére a háborús események miatt már nem kerülhetett sor, csupán az épület készülhetett el 1944 őszéig. Az eredetileg Csíkszeredának szánt adóberendezés is elkészült, de a nyilas kormány kezébe került, akik Magyaróváron helyezték üzembe. Ez az adó 1945. márc. 20-án befejezte a sugárzást, leszerelték és egy katonai alakulat Nyugatra szállította, további sorsa ismeretlen. A háborút követő években 1952-1954-ben a kommunista hatalom az üres

épületet helyrehozatta, más adót szereltetett bele a céllal, hogy mint a média ilyen eszközét felhasználva, megkezdhesse sugárzását saját propagandájának megfelelően.

A Feleki adót is leszerelték 1944 végén és nagy nehezen Budapestre szállították, ahol - köszönhetően Zakariás Jánosnak (aki elrejtette és dugdosta) - átvészelte az ostromot és 1945. máj. 17-én újra megszólalt Budapest-rádió néven (majd Budapest II.).

Zakariás János a háborút követően 1945-től még egy ideig a Posta Kísérleti Állomás ideiglenes vezetője volt 1946 nyaráig. 1948 végén kinevezték postaműszaki igazgatói rangba, ahol a vezetékes híradás témáin dolgozott. 1955-től a Posta Műszerüzem állományaiba került csekély fizetéssel (fizetése havi 1220 forint volt), és innen is ment nyugdíjba 1960 januárjában. Nyugdíjas éve alatt Zuglóban lakott, ahol jelenleg most lánya lakik.

1920-ban nősült, neje a kolozsvári születésű Széplaky Margit. Ebből a házasságból született:

Klára (sz. 1922, özv. Páris Egonné, aki jelenleg zuglói lakásában él Budapesten),

László (1926-1993), aki az OKISZ-nél volt gazdasági vezető Bp.-en (neki egy lánya van Katalin).

Háború utáni sorsa megbélyegzett, mert a rendszer vezetői igyekeztek az értelmiséget a természetes vezető-oktató szerepétől és tekintélyétől megfosztani, potenciális ellenséget láttak benne. Egyébként ez a sors jellemezte az akkori egész magyar társadalmat. Zakariás János a rádión és írott művein keresztül nagyon sokakat tanított, mérnökként is igazi néptanító volt. Nem volt valamiféle megszállott-világmegváltó, népnevelő személy. Belecsöppent egy kor adott helyzetébe és becsülettel, kitartással végigcsinálta, amit elvállalt. Csak a rádióban 1926 és 1938 között 375 előadása hangzott el. (Magas, szikár, sokat dohányzó ember volt!)

Zakariás János híradástechnikai mérnök 35 évvel ezelőtt 1967. okt. 10-én tüdőrákban halt meg Budapesten és a Kerepesi temetőben lett eltemetve. Munkássága szolgáljon példaképpül a 21. századi műszaki értelmiségnek is.

Dr. Száva T. Sándor (Bécs)

* * *

Archívumunk anyagából

Bp. 1976. febr. 5.

Kedves Barátom!

Boldog vagyok, hogy mi, örmények, munkánkkal megháláltuk a magyar népnek, hogy befogadott bennünket hazájába.

Köszönöm kedves jókívánságait,

szívélyes üdvözléssel:

Dr. Issekutz Béla

akadémikus

(Dr. Issekutz Béla levele id. Áján Gergelynek)

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület folytatja az adományok gyűjtését az erdélyi magyarörmény közösségek részére. Megköszönjük az eddig hozzánk eljuttatott adományokat, továbbítjuk azokat. Pénzbeli adományokat az egyesület bankszámlájára is be lehet fizetni.

Bankszámlaszám: Budapest Bank Rt. Királyhágó fiók: 10100792-72594972-00000007

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület székhelye: 1015 Budapest, Donáti utca 7/a.

Postacíme: 1251 Budapest, Pf. 70. **Telefon:** 201-1011, **fax/tel.:** 201-2401

Elnök: dr. Issekutz Sarolta, fogadóidő minden szerdán 16-18 óra között.

ERDÉLYI ÖRMÉNY GYÖKEREK - füzetek

Az Erdélyi Örmény Gyökerek Kulturális Egyesület havonta megjelenő kiadványa

A kiadványt támogatta

a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Nemzeti Kulturális Alapprogram

Nyilvántartási szám: 2.2.4/78/2002.

Felelős kiadó: dr. Issekutz Sarolta

Szerkesztő: Dávid Csaba, Munkatársak: dr. Borszéki Béla, Fancsali János

Szerkesztőség: 1251 Budapest, Pf. 70. Tel.: (1) 201-1011, Fax: (1) 201-2401

Nyomdai munkák: Timp® Kft.